

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel
Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel
T (0344) 64 90 90 F (0344) 64 90 99
E info@wsrl.nl I www.waterschaprivierenland.nl
Bank IBAN NL93 NWAB 0636 7572 69
BIC NWABNL2G

Fractie Partij voor de Dieren

Datum:	Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Behandeld door:
23 november 2023		2023158146/2023159059	Sloot, Juul
Onderwerp:			Doorkiesnummer / e-mail:
Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 4.5 Reglement van Orde voor het AB over kwaliteit oppervlaktewater			(0344) 64 / j.sloot@wsrl.nl

Beste meneer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de door u gestelde schriftelijke vragen ex artikel 4.5 Reglement van Orde voor het AB over de kwaliteit van oppervlaktewater. De antwoorden zijn cursief opgenomen.

Vandaag, op de dag van het kraanwater, vragen alle waterschapsfracties en enkele provinciale statenfracties van de Partij voor de Dieren aandacht voor een immens probleem: de kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland, bron van drink- en zwemwater voor mens en dier. Nederland bungelt in Europa onderaan waar het gaat om het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Wij stellen deze vragen onder andere naar aanleiding van de uitzending van [Focus – Drinkwater onder druk](#), waarin dit probleem glashelder uiteen wordt gezet.

Wij vervuilen ons oppervlaktewater zelf, met meststoffen, restanten van bestrijdingsmiddelen, nieuwe stoffen zoals PFAS en microplastics en stoffen die vrijkomen bij de productie en het gebruik van geneesmiddelen en cosmetica. Een nog grotere uitdaging vormen de nieuwe stoffen waar nog geen analysemateriaal voor is en transformatieve stoffen die, als zij in contact met andere stoffen komen, giftig kunnen worden. In tijden van droogte verslechtert de kwaliteit van het water verder, doordat het percentage vervuiling toeneemt. En vergeet niet, mensen drinken gezuiverd drinkwater; dieren leven in dit vervuilde water.

Provincies en waterschappen staan veelal toe dat deze lozingen op het oppervlaktewater worden gedaan, omdat ze binnen bepaalde grenzen vallen en veilig genoeg zijn bevonden. Daarnaast zijn van nieuwe stoffen de effecten veelal nog onbekend en zijn er nog geen normen voor. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) constateert dat provincies, waterschappen en gemeenten nog nauwelijks invulling geven aan hun wettelijke zorgplicht voor de bescherming van drinkwaterbronnen.

De Partij voor de Dieren staat voor bronaanpak: gebruik van giftige middelen tegengaan en in ieder

geval lozing op het water voorkomen. Zoals ook blijkt uit vragen van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat op de kabinetsreactie op het Rli-advies en de nadere invulling van het KRW-impulsprogramma **ontbreekt op dit moment het totaaloverzicht van het aantal lozingen op oppervlaktewater, van welke stoffen en waar.**

De Partij voor de Dieren zet haar bijna landelijke dekking in Waterschappen en Provincies in om een overzicht van het geheel aan lozingen op het oppervlaktewater boven tafel te krijgen, evenals visie en voorbereiding op toetsingsprocedures.

Vragen in onderstaand overzicht die zijn voorzien van een nummerv verwijzing aan het einde van de zin, zijn overgenomen uit de vragen van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat over de kabinetsreactie op het Rli-advies over de KRW en de nadere invulling van de KRW-impulsprogramma.

Toetsing en handhavingsbeleid vergunningen voor lozing op oppervlaktewater

Algemeen

In algemene zin toetst het waterschap i.g.v. aanvragen aan de landelijk geldende regelgeving, eventueel aangevuld met regelgeving o.b.v. de waterschapsverordening. Daar waar nodig kan een strengere eis worden geformuleerd. Dat is het kader.

Ook houden we daar het toezicht (en/of handhaving) op en zetten we i.h.k.v. handhaving waar nodig verscherpt toezicht of extra capaciteit in, zoals de afgelopen jaren op het terrein van indirecte lozingen om de toename van verstoringen op RWZI's terug te dringen.

1. In welke gevallen dient een aanvraag voor vergunning op het oppervlaktewater ingediend te worden bij een waterschap en in welke gevallen bij een provincie?

Antwoord: Door de provincies worden geen vergunningen voor het lozen op oppervlaktewater afgegeven. Bij het waterschap moeten vergunningen voor directe lozingen op oppervlaktewater worden aangevraagd (niet zijnde Rijkswateren als de grote rivieren en kanalen. Dat is de bevoegdheid van RWS).

De gemeenten zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening van indirecte lozingen op de riolering.

2. Hoe delen waterschappen en provincies informatie over verleende vergunningen voor lozing op oppervlaktewater met elkaar?

Antwoord: Verleende vergunningen worden niet actief gedeeld. Verleende vergunningen worden wel gepubliceerd en zijn dus in te zien door iedereen, waaronder andere overheden.

3. Zijn alle vereisten van de KRW reeds verwerkt in WSRL-beleid?

Antwoord: In het Waterbeheerprogramma van WSRL is de KRW als uitgangspunt gehanteerd en zoveel mogelijk vertaald in beleidsregels. Onder de Omgevingswet wordt de KRW verder uitgewerkt en worden vergunningen direct getoetst aan de KRW.

4. Op welke nationale wetgeving toetst u?

Wij toetsen aan de Waterwet en aanverwante regelgeving, toetsingskaders en waterkwaliteitseisen. Dit houdt dus in: de volledige van toepassing zijnde regelgeving.

5. Bij het in werking treden van de Omgevingswet worden sommige vergunningen voor het lozen van chemische stoffen gedecentraliseerd naar de waterschapsverordening. Bent u hierop voorbereid?

Ja, daar is WSRL op voorbereid. De regelgeving wordt gedecentraliseerd, wat inhoudt dat veel landelijke regelgeving wordt overgeheveld naar waterschappen. De waterschapsverordening is hierop aangepast.

6. Welk beleid heeft u vastgesteld over vergunningverlening aangaande zeer zorgwekkende stoffen (zsz) - stoffen die zowel toxisch zijn als slecht afbreken - en het meten hiervan?

Antwoord: Als er landelijk beleid (Rijksbeleid) is vastgesteld is een waterschap daar volgend aan. Er is Rijksbeleid en regelgeving over vergunningverlening aangaande ZSZ. Bij het toetsen van aanvragen wordt dit toegepast (zie ook het antwoord op vragen 3 en 4).

7. Hoe ziet de handhaving van lozing zonder vergunning of melding eruit? (vraag 22)

Antwoord: Behoudens schoon water is het lozen zonder vergunning of melding niet toegestaan (illegaal). We treden op tegen illegale situaties. Om de illegale situatie te beëindigen wordt de Landelijke Handhaving Strategie (LHS) toegepast. Na afweging via LHS wordt handhavend opgetreden en afhankelijk van de overtreding nemen we bestuursrechtelijke en/of strafrechtelijke maatregelen. Bijvoorbeeld een boete of het opleggen van een last onder dwangsom.

8. Wordt er bij het handhaven ook gekeken naar of boetes passend zijn bij de omzet van de beboete bedrijven? (staat in relatie tot vraag 24)

Antwoord: Bij het bepalen van de hoogte van een dwangsom (bestuursrechtelijke boete) wordt gekeken naar het financiële voordeel dat de overtreder met de overtreding heeft behaald. De hoogte van de dwangsom dient als prikkel om de overtreding ongedaan te maken.

De hoogte van een strafrechtelijke boete wordt bepaald door het Openbaar Ministerie. Dit ligt buiten de bevoegdheid van het waterschap.

Afgegeven vergunningen

9. Hoeveel vergunningen voor lozing op het oppervlaktewater zijn de afgelopen 5 jaar door u afgegeven?

Antwoord: Er zijn op dit moment 67 actieve vergunningen voor directe lozingen op oppervlaktewater. Daarvan zijn er afgelopen vijf jaar twee gewijzigd en er is een enkele nieuwe vergunning verleend.

10. Hoeveel van deze vergunningen bevatten zeer zorgwekkende stoffen (zsz)? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: Uit inventarisatie bij WSRL op ZZS in lozingen blijkt dat in twee gevallen lozingen van ZZS op oppervlaktewater plaatsvinden (met vergunning). Het gaat om de volgende zaaknummers: 201014901 en 2021087105.

11. Op welke locaties van effluentlozingen - lozingen van het gezuiverde afvalwater dat de rioolwaterzuiveringsinstallatie verlaat – en wanneer werden zeer zorgwekkende stoffen gemeten? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: De effluentlozingen van de RWZI's vallen onder rijksregels. Daarvoor hoeft niet gemeten te worden op ZZS.

Op dit moment loopt een onderzoek bij een tweetal RWZI's (Leerdam en Vianen) om meer kennis te krijgen over microverontreinigingen die via de zuivering in ons watersysteem komen. Dit onderzoek (brede screening) geeft een semi-kwantitatief beeld van de aanwezigheid van heel veel stoffen waaronder een beperkt aantal ZZS. Het onderzoek loopt nog en de interpretatie van de resultaten moet nog plaats vinden. Het gaat om het onderzoek Influenten en effluenten in de Provincie Utrecht, Chemische screening van alle rioolwaterzuiveringen; KWR 2023.070 okt 2023.

In het kader van de nog vast te stellen Europese richtlijn stedelijk afvalwater gaan we in de toekomst meer stoffen meten in het effluent.

12. Hoeveel vergunningen zijn in de afgelopen 5 jaar afgegeven waarbij de • risicogrenzen voor perfluoralkyl-stoffen (PFAS) in het oppervlaktewater zijn overschreden, wanneer de risicogrenzen met terugwerkende kracht worden toegepast? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: Er zijn door WSRL geen lozingsvergunningen afgegeven voor (het overschrijden van de risicogrenzen van) het lozen van PFAS.

13. In welke omvang werd boven de risicogrenzen voor PFAS geloosd?

Antwoord: Niet van toepassing.

14. Hoeveel van deze vergunningen waarbij de risicogrenzen voor PFAS werden overschreden zijn afgegeven voor lozing binnen 10 kilometer van een drinkwaterwingebied? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: Niet van toepassing.

15. Hoeveel vergunningen zijn in de afgelopen 5 jaar afgegeven waarbij de wettelijke eisen aan drinkwater, zoals vastgelegd in het Drinkwaterbesluit, werden overschreden? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: Bij het verlenen van vergunningen toetsen waterschappen niet aan het Drinkwaterbesluit (ligt buiten de bevoegdheid). Dit betreft de kwaliteit die een drinkwaterproducent moet leveren.

16. In welke omvang werd boven de drinkwaternorm geloosd?

Antwoord: Niet van toepassing.

17. Hoeveel van deze vergunningen waarbij de drinkwaternorm werd overschreden zijn afgegeven voor lozing binnen 10 kilometer van een drinkwaterwingebied? Welke dossiernummers betreft het?

Antwoord: Niet van toepassing.

18. Zijn alle afgegeven lozingsvergunningen opgenomen in een door het Rijk doorzoekbare database?

Antwoord: Nee, er is (nog) geen landelijke database voor lozingsvergunningen.

Zicht op meststoffen

19. In welke omvang en variatie komen binnen WSRLmeststoffen in het oppervlaktewater terecht? onderdeel van vraag 25)

Jaarlijks onderzoekt het waterschap de gehalten van fosfaat en stikstof in het water zodat we een beeld hebben van de concentraties.

Antwoord: In 2016 heeft Wageningen Environmental Research een bronnenanalyse uitgevoerd per waterschap ('Landbouw en de KRW-opgave voor nutriënten in regionale wateren' rapportnr. 2749). Zie <https://edepot.wur.nl/392093>.

In deze studie zijn voor beiden, fosfaat en stikstof in het water, de bronnen in het beheergebied en verhoudingen tussen bronnen vastgesteld. Op dit moment wordt deze studie geactualiseerd waarbij de resultaten in de loop van 2024 verwacht worden. De resultaten komen dan op een hoger detailniveau beschikbaar.

20. Hoe beoordeelt u de schadelijkheid hiervan in verhouding tot bijvoorbeeld lozingen van fosfaatrijke stoffen door industriële bedrijven? (vraag 25)

Antwoord: De bijdrage van industriële bedrijven aan vrachten fosfaat en stikstof in het beheergebied zijn zeer beperkt. Zie hiervoor ook bijlage 3 in het rapport genoemd in het antwoord van vraag 19.

21. Met hoeveel procent zou het aantal landbouwdieren verminderd moeten worden om het oppervlaktewater binnen de normen te brengen? gebaseerd op vraag 35)

Antwoord: Het waterschap gaat niet over de omvang van de veestapel, maar over de waterkwaliteit. De belasting van meststoffen wordt bepaald door de hoeveelheid mest die op het land wordt gebracht en wat hiervan wordt opgenomen door gewassen en er uit- en afspoelt. Het gaat niet zo zeer om het aantal dieren als wel wat er met de mest gebeurt. Als deze niet met overmaat op het land wordt gebracht heeft het ook geen negatieve invloed op de waterkwaliteit.

Visie

22. Bent u het eens met de opmerking van de Rli dat alles op alles gezet moet worden om de KRW-doelen in 2027 te halen, mede omdat het weinig kansrijk is voor Nederland om een beroep te doen op de uitzonderingsbepalingen die de KRW kent in gevallen waar maatregelen wel zijn genomen, maar het doel in 2027 nog niet is bereikt? Waarom wel of waarom niet? (vraag 42)

Antwoord: We hebben de ambitie om onze doelen in 2027 te halen, maar we zijn ook realistisch, omdat we weten, dat de KRW-systematiek ingewikkeld is en niet altijd recht doet aan de verbetering van de waterkwaliteit. Kosteneffectiviteit, innovatie en slim werken zijn hierbij belangrijke begrippen, die onze aanpak kenmerken en waar we als waterschappen actief op moeten inzetten.

WSRL doet mee in de landelijke KRW-tussenevaluatie (2024). Daarin wordt duidelijk of aanvullende maatregelen nodig zijn en welke instrumenten we nog kunnen inzetten. Er zijn ook uitzonderingsbepalingen in de KRW voorzien door de wetgever. Mits goed onderbouwd, kunnen deze juridisch ingezet worden. Het Rijk en de provincies zijn verantwoordelijk voor het doen van een beroep op uitzonderingsbepalingen.

We verwachten dat in 2024/2025 bestuurlijke keuzes gemaakt kunnen worden die richting geven aan de strategie voor de periode tot en met 2027 en daarna.

23. Hoe gaat u voldoende fysieke ruimte voor drinkwaterwinning realiseren, door onder andere in de ruimtelijke ordening beter rekening te houden met de zorg voor voldoende drinkwaterbronnen van goede kwaliteit die ook bruikbaar zijn, waar de Rli voor pleit? (vraag 36)

Antwoord: Het waterschap heeft geen bevoegdheden in de ruimtelijk ordening. Deze vraag ligt primair op het terrein van de provincie. Het waterschap zal rekening houden met de 'Aanvullende Strategische Voorraden' (ASV's) die provincies aanwijzen. Indien nieuwe winningen gepland worden op een locatie/gebied dan levert het waterschap haar kennis en kunde van het watersysteem en over de invloed van de drinkwaterwinning op die plek. Daarnaast proberen we bij onze reguliere werkzaamheden als waterbeheerder verontreiniging van drinkwaterbronnen te voorkomen. Dit doen we door weging van het waterbelang, vergunningverlening, handhaving, calamiteitenbestrijding, uitvoering van werkzaamheden en door monitoring.

24. Bent u het eens met onze visie dat het voorzorgsbeginsel altijd in acht genomen zou moeten worden?

Antwoord: Het gaat hier om een bestuurlijke afweging waar ook u als onderdeel van het Algemeen Bestuur bij betrokken bent. De context van deze afweging is, dat de Kaderrichtlijn Water onderdeel uitmaakt van het gemeenschappelijk Europees milieubeleid. In de overwegingen van de richtlijn is het voorzorgsbeginsel als volgt verwoord: 'Zoals in artikel 174 van het Verdrag wordt bepaald, draagt het beleid van de Gemeenschap op milieugebied bij tot het nastreven van de doelstellingen van behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu alsmede van een behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Het berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron

dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt'.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,
de secretaris-directeur, de dijkgraaf,

ir. Z.C. Vonk

prof. dr. J.C. Verdaas

Bijlagen: geen
Afschrift: archief (zonder bijlage)